

ADAM SZAFRANIEC

Światłość w ciemności świeci

SCENARIUSZ JASEŁEK

Pomoc dydaktyczna dla nauczycieli przedszkoli i szkół podstawowych

Kraków 2010

Słowo wstępne

Przedstawienia jasełkowe są od wieków wpisane w tradycję chrześcijańską i wciąż chętnie oglądane. W tym czasie na scenie dziecięcej pojawiło się wiele form teatralnych i scenariuszy — jedne bardziej, drugie mniej udane, często eksperymentalne. Pisząc poniższy scenariusz, nie odstępiałem od myśli i symboliki chrześcijańskiej na rzecz ludycznej, uznając, że tylko z tej perspektywy można prawdziwie odkryć narodzenie Jezusa. Jasełka są przedstawieniem, w którym urzeczywistniamy to niezwykle dla człowieka wydarzenie, zmieniając nieco tło i miejsce.

Niewielu wie, że prekursorem szopki i jasełek był św. Franciszek z Asyżu, a rzecz dzieła się w XII w. Postanowiłem więc opowiedzieć, co wydarzyło się przed wiekami w Greccio, gdy Franciszek ze współbraćmi wystawiali pierwsze jasełka. W pierwszym akcie akcja toczy się w Greccio, w drugim opowieść przenosi nas do Betlejem. W jasełkach zatytułowanych „Światłość w ciemności świeci” niezwykle ważną rolę odgrywają zwierzęta, które występują w roli komentatorów, powiedziałbym nawet — siedzących w loży, jako że połączyłem teatr żywy z kukielkowym, chociaż ostateczny wybór pozostawiam reżyserowi, bo kukielki równie dobrze mogą zastąpić prawdziwi aktorzy. W teatrze kukielkowym grają natomiast tylko zwierzęta.

Pisząc ten scenariusz, brałem pod uwagę Wasze, często dość ograniczone, możliwości w zakresie nagłośnienia, dlatego dialogi są na ogół przewidziane dla dwóch osób, a głosy zwierząt (wersja dla przedszkolaków) dla teatrzyku kukielkowego przygotowaliśmy na płycie CD ze ścieżką dźwiękową. Uczniowie — mam nadzieję — sami pięknie zagrają rolę zwierząt, chyba że wybiorą teatrzyk kukielkowy. Teksty zawierają mnóstwo humoru, ale także głębokich myśli, takich jednak, które dzieci są w stanie zrozumieć.

UWAGA! Przedstawienie kukielkowe można przygotować na przegląd jasełkowy.

Jestem przekonany, że przedszkolaki poradzą sobie ze scenariuszem. Proszę się nie zrażać obszernością tekstu. Pisząc, zawsze mam na uwadze możliwości intelektualne nauczycieli oraz ich bogatą wyobraźnię. Nie mam nic przeciw temu, by reżyser wzbogacał scenariusz, modyfikował go zgodnie z własną koncepcją i możliwościami (lokalowymi, scenicznymi, technicznymi itp.), a także potrzebami (np.

udział w przeglądach jasełkowych czy konkursach), a nawet „ciął”. Ważne, by starczyło materiału, z którego można „uszyć” coś pięknego.

Istnieje też możliwość wyodrębnienia 15–20-minutowego fragmentu na potrzeby konkursów i przeglądów. Jako autor wyrażam zgodę na uzasadnione i przemyślane modyfikacje tekstu scenariusza.

Jak zwykle proszę, byście zaufali autorom scenariusza i muzyki. I jak zwykle liczę na Wasze opinie.

Zapraszamy też na nasze strony internetowe

www.biala-lodka.pl

www.basniowa-kapela.pl

UWAGA!

Piosenki i pastorałki ze scenariuszy „Zanim rozbłyśnie światłość” oraz „Światłość w ciemności świeci” wydaliśmy jako osobną publikację. Zamawiając je w ilościach hurtowych (nie mniej niż 10 sztuk), uzyskacie znakomitą cenę. Często zainteresowani tymi płytami są rodzice dzieci (na etapie prób) i publiczność po przedstawieniu. Polecamy!

Adam Szafraniec

basniowakapela@poczta.fm

wydawnictwo@biala-lodka.pl

796 021 323

605 250 021

AKT I

Występują: NARRATOR, FRANCISZEK i jego BRACIA, OWCE, WIEKI. Mogą też wystąpić dzieci, tworzące żywą scenografię, np.: DRZEWA.

Nr 1 na CD. *Muzyka ilustracyjna I*

Jeśli chodzi o scenografię, to wczytując się w tekst scenariusza, sami najlepiej zaprojektujecie scenę, mając na uwadze możliwości lokalowe i sceniczne. Sądzę, że w I akcie można wykorzystać wyłącznie „żywą” scenografię (czyli znajdujących się na scenie aktorów). W tym scenariuszu proponuję dwie alternatywne opcje:

— teatr żywy z kukiełkowym, szczególnie w wersji dla przedszkolaków

albo:

— teatr żywy.

Muzyka wprowadza w akt I. Na scenę wchodzi NARRATOR, ubrany w białą tunikę. Gdy zajmie swe miejsce, wyciszamy muzykę.

NARRATOR

Odkąd Syn Boży przyszedł na świat, na ziemi zapanowała światłość. Mijały wieki.

Nr 2 na CD. *Bębny.*

Na scenę wchodzi w rytmie bębnów dzieci-WIEKI¹. Jest ich 12. Mają na sobie białe tuniki. Gdy dzieci zajmą wyznaczone miejsca, bębny cichną.

NARRATOR

Światłość panowała na ziemi. Wielu ludzi chciało naśladować Jezusa. Wśród nich był jeden, imieniem Franciszek. Żył na przełomie XII i XIII wieku. Mieszkał we Włoszech, pochodził z Asyżu. Szedł przez życie, czyniąc dobro. Kochał ludzi i zwierzęta.

---

¹ Dzieci wprowadzają nas w wiek XII, w którym żył św. Franciszka z Asyżu.

Dzieci przebrane za owce lub dzieci z kukielkami i zaimprovizowanym teatrykiem wchodzi na scenę. Gdy są gotowi do występu, pojawia się FRANCISZEK w brązowym habicie z kapturem na głowie, najlepiej boso.

Bywało, że Franciszek przemawiał do nich, a one go rozumiały. Franciszek przebywał właśnie w Greccio, małej wiosce leżącej kilkadziesiąt kilometrów na północ od Rzymu. Gdy wędrował dębowym lasem, który porastał wzgórze, dostrzegł pasące się na łące stadko owiec. Franciszek radośnie pozdrowił zwierzęta i przywołał je do siebie, by opowiedzieć im historię o narodzeniu Pana Jezusa.

Dla tych, którzy zdecydują się na teatrzyk kukielkowy, proponuję, by w poniższej scenie role OWIEC zagrali jednak żywi aktorzy.

FRANCISZEK

Owieczki, siostry moje! Opowiem wam, jak to było z narodzinami Jezusa.

W Palestynie zarządzono spis ludności. Wszyscy Żydzi wraz ze swymi rodzinami wyruszyli w drogę, nie zważając na trudności. A każdy do miasta, z którego pochodził. Betlejem przepelnione, w gospodach aż wrzało. Maryja z Józefem, wypełniwszy prawo, już mieli powracać, nagle coś się stało. Maryja poczuła się gorzej..., zaśląbła. Szukali pomocy, pukali do domów, lecz ich los nie obchodził nikogo. Udali się za miasto i tam po kryjomu... Nie wiadomo, gdzie...

OWCE

Bee. Ojciec Franciszku, my wiemy, gdzieeee...

Nasi przodkowie opowiadali

Jak Zbawiciela wspólnie witali. Bee...

FRANCISZEK

Czy to możliwe...? Opowiadajcie!

Nadstawiam ucha...

Waszej historii chętnie wysłucham.

Nr 3 na CD. *Piosenka „Pokój i dobro”.*

Wstęp do piosenki. NARRATOR mówi na tle muzyki. To trwa kilkanaście sekund, po czym na scenę wchodzi wokalista(ka) i śpiewa piosenkę do granej melodii. W trakcie śpiewu OWCE opowiadają zasłuchanemu FRANCISZKOWI, wchodząc sobie w słowo (chciałbym, żeby aktorzy tworzyli żywe, ale nieme tło dla muzyki). FRANCISZEK łapie się za głowę, bije brawo, śmieje się, otwiera szeroko usta, kręci głową, wznosi ręce ku niebu, przyklęka, tańczy (publiczność oczywiście nie słyszy rozmowy, bo zagłusza ją piosenka). Spontaniczna reakcja południowca.

NARRATOR

Zwierzęta opowiadały o Pańskim narodzeniu. Franciszek z radością słuchał niezwyklej historii. Jego serce wypełniało uwielbienie, a wzruszenie wyciskało łzy. *W czasie trwania piosenki, przed ostatnim refrenem, OWCE opuszczają scenę.*

POKÓJ I DOBRO

1. Święty Franciszek

Niesie nadzieję

Która rozbłysła

W małym Betlejem.

2. Białym światełkiem

Rozpala ziemię

Ten biedaczyna

Boży szaleniec.

Refren:

Pokój i dobro!

Pokój i dobro!

Pokój i dobro!

Pokój nam!

Pokój i dobro!

Pokój i dobro!

Pokój i dobro!

Pokój wam!

3. Ojciec Franciszek

Kocha zwierzęta

Kiedy się modli

O nich pamięta.

4. Boże stworzenia

Ziemiańskie zacni

On was mianuje

Małymi braćmi.

Refren:

Pokój i dobro itd.

W czasie ostatnich powtórzeń refrenu wchodzi na scenę inni BRACIA (mogą to być dorośli) i dołączają się do śpiewu, tańcząc. Dzieci-WIEKI schodzą ze sceny w dowolnym momencie wybranym przez reżysera.

FRANCISZEK (zwraca się do BRACI)

Bracie Janie i wy, braciszku, zwierzęta opowiedziały mi dokładnie, co wydarzyło się w Betlejem. Musimy opowiedzieć tę historię innym ludziom. Nieopodal w lesie znajduje się jaskinia. Z Bożą pomocą przedstawimy historię narodzenia Syna Bożego a Pana naszego. W jaskini zbudujemy szopkę, urządzimy jasełka. Zaprosimy ludzi, radość będzie wielka.

Są dwa warianty:

1) na oczach publiczności dorośli (czyli BRACIA), ubrani np. w brązowe habity lub jakieś ubogie stroje, budują scenografię; po zakończeniu prac zasłaniają stajenkę np. kotarą, a pod jej osłoną wchodzi aktorzy i zajmują swoje miejsca w stajence;

2) *stajenka jest elementem scenografii, przygotowana wcześniej, lecz zastonięta kotarą.*

NARRATOR

Brat Jan z Greccio wraz z innymi zakonnikami niezwłocznie przystąpili do pracy. Franciszek zaś udał się do papieża Honoriusza, by zapytać, czy misterium takie może urządzić. Papież z radością pobłogosławił Franciszka i jego dzieło. Gdy Franciszek powrócił, zastał wszystko przygotowane tak, jak sobie życzył. Wraz z braćmi zaprosili wszystkich okolicznych mieszkańców.

Nr 4 na CD. *Muzyka ilustracyjna II*

BRACIA w czasie trwania muzyki wychodzą do publiczności, rozdają zaproszenia, rozwieszają na sali plakaty i radośnie obwieszczają...

Ludzie! Ludzie! Dzisiejszej nocy w jaskini, w lesie, coś szczególnego można zobaczyć! Zapraszamy na przedstawienie!

NARRATOR

Zapadła noc. Ludzie podążali na wzgórze, drogę do jaskini oświetlały liczne pochodnie, zatknięte w skalne szczeliny. Światłość nowo narodzonego opromieniała wszystkich, przewyciężając noc.

AKT II

Występują: KLARA, FRANCISZEK, JÓZEF, MARYJA, ANIOŁOWIE, BARAN, OWCE, OSIOŁ, WÓŁ, KOZIOŁ, KOZA, CAP, WIELBŁĄD, OSIOŁ, WÓŁ, PASTERZE, DZIECI, JANEK, NARRATOR, TRZEJ KRÓLOWIE, NAUCZYCIELKA, JANEK, KASPER, MELCHIOR, BALTAZAR

Nadal brzmi muzyka. W pewnym momencie na jej tle bardzo powoli rozsuwa się kurtyna (tę czynność może wykonać FRANCISZEK z BRAĆMI), odsłaniając szopkę. Scenografia obrazuje wnętrze grotty (można wykorzystać zmięty szary papier albo elementy charakterystyczne dla jaskini np. stalagmity i stalaktyty, które można wykonać za pomocą pianki budowlanej w spreju). W szopce Boża Rodzina. Po bokach zwierzęta, które będą tylko statystować lub brać również udział w dialogach. To zależy, czy zdecydowaliście się na kukielki, czy na grę „na żywo”. Wszystkie zwierzęta — OWCE, a także OSIOŁ, WÓŁ KOZA i CAP — są czymś zajęte, ale stoją bez ruchu, jakby na obrazie. Efekt zatrzymanego czasu. Po odsłonięciu sceny FRANCISZEK z BRAĆMI przyklękają naprzeciw Jezusa i trwają w modlitwie. Całej tej scenie towarzyszy muzyka. Po kilkudziesięciu sekundach milczenia rozlega się głos NARRATORA.

NARRATOR

Ludzie przyklękali, przybywając do jaskini, która zamieniła się w Betlejem. Wzruszeni, przeżywali narodzenie Króla. Łzy radości płynęły po policzkach jak wolno opadające płatki śniegu, jak anioły zstępujące z nieba. Franciszek, zatopiony w modlitwie, nie wiedział, że Bóg nie tylko przyjął jego uwielbienie, ale nadto sprawi wszystkim niespodziankę.

Gdy w ilustracji muzycznej pojawi się płacz Dzieciątka (2,12 minuty na CD), szopka niespodziewanie ożywa. Poszczególnym frazom muzycznym towarzyszą zmiany akcji. Wszystkie postaci w szopce zaczynają się poruszać. Rodzice pielęgnują Jezusa, zwierzęta kołyszają się. FRANCISZEK z BRAĆMI chwytają się za głowy z niedowierzaniem, wznoszą ręce ku niebu. Siadają i przyglądają się temu, co dzieje

się w stajence Stają się częścią publiczności. Na scenie pojawiają się pełni radości ANIOŁOWIE. Leciutko stąpają po ziemi. Choreografia stosowna do muzyki w tle. Franciszkanie rozsuwają się na boki, aby zostawić im jak najwięcej miejsca na scenie. Wyciszamy muzykę.

ANIOŁ I

Dzieciąteczko

Wszyscy w niebie za Tobą stęsknieni

A Ty zrodziłeś się tutaj, na ziemi

Będziemy na każde Twoje zawołanie

Najwyższy nasz Panie!

ANIOŁ II

Zastępy aniołów już szykują trony

Byś królował, byś był uwielbiony.

ANIOŁ I

Gotowe są już pałace dla Syna Bożego

I łoża królewskie dla narodzonego.

ANIOŁ II

Kuchnie rozgrzane niecierpliwie czekają

I służący aniołowie Ciebie wyglądają.

ANIOŁ I

Maryjo, Józefie

Czekają na was wykwintne potrawy

Baranina, cielęcina, nie braknie żadnej strawy.

ANIOŁOWIE podchodzą lub podbiegają do żłobka i spoglądając z miłością, bawią Dzieciątka grzechotkami, dzwonkami itd. Zwierzęta przejmują w stajence (lub w teatrzyku) rolę komentatorów.

OSIOŁ

Słyszałeś baranie? Baranina...

Na twoim miejscu brałbym nogi za pas.. i w las!

BARAN

Bee, mam nadzieję, że nie przyjmą zaproszenia

I nie dojdzie do pieczenia!

Bee!

OSIOŁ (zwraca się do WOŁU)

Wole

Ty też znajdziesz się na stole...

WOŁ

Mówisz wierszem..? Poniosła cię wena...

A mnie wszystko jedno, mnie gnębi migrena.

OWCA

Ośle, czemu straszysz braci?

My jesteśmy pod ochroną, a to znaczy

Że nam dano inne role.

Prawda, wole?

WOŁ

Jasne...

Dajcie mi święty spokój

Mam kłopoty własne.

OWCA

A ile kłopotów mają ludzie...

Biegają tu i ówdzie

Tyle rzeczy przegapili

Jego też nie zauważyli.